



СЕСИЈА: АУТОРСКА ПРАВА И ДРУГИ ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ

SESSION: AUTHORS RIGHTS AND OTHER LEGAL PROBLEMS

Поменута сесија се одвијала у оквиру ИФЛА КУТКА (ЋОШКА). По њеном наслову се могло закључити да су ту била смештена излагања која не припадају најударнијим, стручним, библиотекарским темама. Међутим, чињеница да су макар и овде добила простор, говори о томе да у нашој делатности, због технолошких иновација, постају актуелне и неке шире теме а библиотеке се отварају као занимљиво подручје за истраживање, у овом случају правницима, технолозима али и експертима из неких других научних области, закључили бисмо на основу предочених саопштења.

Фредерик Веингартен из америчког библиотекарског удружења из Вашингтона говорио је на тему: Технолошки застој информација; шта је и како може да утиче на библиотечки сервис будућности а Кети Лофман (правни саветник, Велика Британија) о Изузецима у ауторским правима и мерама технолошке заштите у електронским публикацијама - као изазову за законодавца.

Као што је познато, савремена ера дигитализације наметнула је многе значајне промене у друштву у целини па и у ауторском праву које се мора мењати како би се прилагодило онлине-тржишту. Ова уско дефинисана правна проблематика у целом свету је у стању превирања јер правници нису у стању да технолошке иновације прате адекватном правном регулативом.

Интернет јесте издавачима за њихова онлине- издања пружио светску публику али треба имати на уму да то глобално тржиште подразумева различите законе који важе на територијама сваке појединачне земље. Оно што је у једној земљи легитимно у другој је грубо нарушавање ауторских права. То савремено електронско окружење, многе постојеће законе учинило је неадекватним па тако и законе о ауторском праву и њима сродну легислативу.

САД су прва земља која је још 1998.г. изменила своје законодавство доношењем Закона о дигиталним правима. 2001. је то учинила Европска унија са Директивом о ауторским правима за коју се очекивало да је свака држава Уније примени на домаће законе. Међутим, стање из 2003. показује велику шароликост међу земљама

У тој сфери од Грчке и Данске које су је прве примениле, преко Немачке и Енглеске које су у стању намеравања да је прихвате до Финске чији Парламент је овај предлог одбио. Ова тема заокупља и канадско и аустралијско законодавство јер нов медиј и нова трговачка пракса захтевају нова законска решења у области ауторског права.

Дословно, ауторско право се бави правом на прављење копија. Аутор дела у почетку је власник ауторског права на дело а када се оно штампа, филмује, сними на диск, онда издавач постаје једним делом власник права. Даље копирање дела треба да одобри аутор а у неким случајевима и први издавач. Код електронских издања у неким земљама се

This session took part in the frames of IFLA CORNER. From its title it can be concluded that the given presentations where not in the main stream of professional library subjects. But the fact that they were given space at least here tells us that in our profession, because of technological innovations, some broader subjects are becoming relevant, and libraries are becoming interesting area of investigation for lawyers, technical professionals and experts from some other disciplines, as it could be visible from presented speeches.

Frederick Veingarten from the American Library Association in Washington talked on the subject Technological Locks on Information: Issues for Libraries and Keti Lofman (Rights Solutions, UK) about : Copyright exceptions and technological protection measures in electronic publications : a challenge for legislators.

Modern digitized era, as it is well known, forced many significant changes in society as a whole and also in copyright law area that must be changed in order to be accommodated to online-market. This narrow defined legal issues are everywhere in turmoil because legislators are not able to follow technological innovations with proper laws.

The internet has given publishers a world-wide audience for their online publications, and publishing into this global marketplace means taking account of the laws that operate in each separate territory. Every country has different laws, so it is simultaneously possible for a single work to infringe copyright law in one market territory but not in another.

The rapid rise of this electronic environment has rendered many existing laws inadequate, so copyright laws - as well as other related areas of legislation - are being updated all round the world.

The United States was the first country to revise its laws, when the Digital Millennium Copyright Act (DMCA) was passed in 1998. The European Union Copyright Directive (EUCD) was enacted in 2001 and it was expected that each country implements the Directive in its own national law. A 'snapshot' of European member states in 2003 shows that Greece and Denmark were the first to implement the EUCD, followed by Germany and the UK scheduled to ratify it up to Finland whose parliament rejected the proposal.

Elsewhere in the world, this subject is also under discussion, in countries like Canada and Australia. New media and new trading practices, enabled by electronic communications media, require new copyright laws.

A partial definition of copyright is 'the right to make copies'. The author of a work initially owns the copyright and, in the case of a published work the author transfers some or all of his rights under copyright to the publisher to make certain kinds of copies. The publisher then becomes a rightsholder as a result. Only the



допушта могућност такозваног поштеног пословања (Енглеска) или поштеног коришћења

САД које допушта ограничена копирања и без одобрења аутора у неким одређеним ситуацијама али и те ситуације нису усаглашене нити међу чланицама ЕУ нити пак ЕУ према САД и осталом свету.

Један од начина да се електронски публиковано дело заштити јесте скрембловање или кодирања. Наиме, технолошке заштитне мере које поставља издавач, омогућују му да контролише начин и меру у којој се делу може приступити а да то по њих (дело и издавача) не буде штетно, тј. да се заштити од пиратерије и илегалног копирања. То опет отвара питања права јер, у некој земљи не постоје ограничења права коришћења Е-издања, па кодирање извршено у другој земљи, нарушава права корисника у првој. Занимљиво је питање и могућих спорова у сајбер простору између страна са боравком у различитим земљама.

Које се национално право примењује, починитеља или жртве? Власника права или преступника? Крајњег корисника или издавача? Могући одговори на ова питања се и не наслућују. У исто време, технологија омогућује издавачу да приступ садржају дела толико ограничи, да га читаоци не могу користити ни за поштено пословање, што је тренутно предмет ватрених дискусија међу правницима САД јер се равнотежа моћи драстично помера у супротном правцу и иде на руку грамзивим издавачима, како то борци за људска права представљају.

Страх за губитак интелектуалне својине и жеља да се доштива дође без ограничења, екстреми су који траже савршенија решења а библиотеке као посредници у тим односима аутор-корисник, као оне поступају?

Културна и научна баштина јесте врста општег добра али и са њим су могуће злоупотребе у виду свуда присутне пиратерије. Библиотеке су значајни и веома живи партнери у социјалном и културном мењању модерног друштва, неко од учесника их је чак назвао културним фабрикама савременог друштва. Њихов став би у разговорима између правника и технолога могао бити користан, можда чак и пресудан како због спорова не би дошло до застоја информација у библиотечком сервису будућности.

copyright holder can authorise the making of copies although usually his publisher or his agent do this on his behalf.

The law makes exceptions to this exclusive right to copy, and one category of these is known in UK law as 'fair dealing' or in US Federal law, as 'fair use'. The circumstances which qualify as fair use in the US are slightly different and, despite constant moves towards harmonisation, the various member states of the EU all differ again, both with respect to each other, and to the United States and the rest of the world.

Many electronic publications are encrypted as a safeguard against illegal copying and piracy. If the work is then published world wide, differences in the law between countries start to cause problems. The publisher may encrypt the e-publication to suit the country in which he is publishing but once that publication is available in a foreign country, readers find they cannot make "fair use" of the publication, as permitted by their own national laws.

One area not addressed by the EUCD is the question of jurisdiction. If there is a dispute in cyberspace between parties based in different countries, which of the litigants' national laws should apply: that of the perpetrator or the victim? The rightsholder or the infringer? The enduser or the publisher? A principle for this has not yet been established as different cases around the world have resulted in different outcomes. Unfortunately the technology makes it possible for a publisher to encrypt content so that readers cannot make use of it for fair dealing or fair use

Fear of losing intellectual property and wish to acquire reading materials without any limits are two extremes looking for more perfect answers and how libraries behave as mediators in these author-enduser relationships?

Cultural and scientific heritage is a kind of general good but it can be missused in a way of omnipresent piracy. Libraries are living and very important partners in the social and cultural changing of modern society, they are even named by some speakers the cultural factories of the modern world. Their opinion could be useful, even crucial in the talks between legislators and technologists, in order to avoid information delays in the library services of the future.

